Выхаванне патрыятызму ў маладога пакалення сродкамі музейнай педагогікі

Шабан Вячаслаў Лявонцьевіч,
настаўнік гісторыі і грамадазнаўства
ДУА "Ляснянская сярэдняя школа" Баранавіцкага раёна

Беларусь – краіна высокай духоўнасці, адкрытасці, бескарыслівасці і ветлівасці. Беларусам у вышэйшай ступені была заўсёды ўласціва любоў да роднай зямлі. Найвялікшай нацыянальнай каштоўнасцю заўсёды быў патрыятызм – любоў да свайго народа, цяга да ўсяго беларускага, неадрыўная прыхільнасць да месца свайго нараджэння, павага да продкаў, традыцый, культуры. Патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення заўсёды з'яўлялася адной з найважнейшых задач школы, бо дзяцінства і юнацтва – самая плённая пара для прывіцця свяшчэннага пачуцця любові да Радзімы.

Усе мы разумеем: патрыятычнае пачуццё не ўзнікае ў людзей само па сабе. Лад жыцця ў сям'і, адносіны ў школьным калектыве – усё гэта фарміруе патрыятызм. У кожнай школе вырашаецца задача па выхаванні ў школьнікаў грамадзянскасці і патрыятызму. Мы выбралі такі шлях: выхоўваць памяццю, сродкамі музейнай педагогікі.

Музейная дзейнасць у школе з'яўляецца важнай часткай школьнага жыцця, эфектыўным сродкам выхавання і навучання, фарміруе пачуццё павагі да мінулага, цэласнае стаўленне да культурна-гістарычнай спадчыны.

26 мая 2023 года ў Дзяржаўнай установе адукацыі "Ляснянская сярэдняя школа" Баранавіцкага раёна ўрачыста адкрыта музейная экспазіцыя "Памяць і боль беларускай зямлі", дзе праходзяць класныя гадзіны, сустрэчы з вязнямі канцлагераў, конкурсы чытальнікаў; пазакласныя мерапрыемствы, прысвечаныя памятным датам і падзеям гісторыі Беларусі.

Музейная экспазіцыя “Памяць і боль беларускай зямлі" створана з мэтай узмацнення работы па ваенна-патрыятычнаму выхаванню сярод навучэнцаў розных узростаў, прывіццю ім такіх якасцей, як мужнасць, адвага, гонар, доблесць, годнасць, абавязак, адказнасць.

З моманту адкрыцця музейнай экспазіцыі галоўнай задачай з'яўляецца патрыятычнае выхаванне школьнікаў на прыкладзе герояў Вялікай Айчыннай вайны, вязняў канцлагераў, ветэранаў працы. Прыкладам мужнасці, адвагі і гераізму для маладога пакалення з'яўляюцца канкрэтныя людзі з іх лёсамі і подзвігамі, якія яны

здзяйснялі. Каштоўныя звесткі, якія даносяць да нас удзельнікі Вялікай Айчыннай вайны - гэта жывая праўда, і яе трэба не толькі пачуць, але і захаваць для нашчадкаў. Нашы навучэнцы - гэта апошняе пакаленне, якое яшчэ застала ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны.

Школьная музейная дзейнасць вядзецца сумесна з Баранавіцкай міжраённай пракуратурай, бібліятэкамі, музеямі ваенна-патрыятычнай тэматыкі, ветэранскай арганізацыяй, ГА “Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі”.

Камплектаванне музейнай экспазіцыі "Памяць і боль беларускай зямлі" цесна звязана з тэматыкай музейнай экспазіцыі і ажыццяўляецца ў розных напрамках: работа ў бібліятэках і архівах, сустрэчы з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны і вязнямі канцлагераў і гета,

арганізацыя экспазіцый і экскурсій, супрацоўніцтва з іншымі музеямі ваенна -патрыятычнай тэматыкі.

Музейная работа вядзецца па наступных напрамках:

Правядзенне ўрокаў мужнасці. Намі спланаваны і праведзены тэматычныя ўрокі мужнасці: "Дзеці вайны", "Подзвіг невядомага салдата", "Жанчыны на вайне". Гэтыя ўрокі ўздзейнічаюць на дзяцей на эмацыйным узроўні. Многія з іх праведзены як літаратурна-музычныя кампазіцыі.

Правядзенне сустрэч з вязнямі канцлагераў і гета. Вядома, самыя адчувальныя вынікі ў рашэнні задач героіка-патрыятычнага накірунку прыносяць менавіта сустрэчы з вязнямі канцлагераў і гета. Адным з найбольш пераканаўчых прыёмаў выхавання грамадзянскіх пачуццяў з'яўляецца азнаямленне навучэнцаў з каштоўнымі дакументамі: лістамі, дзённікамі, успамінамі ўдзельнікаў тых гадоў. Гэтыя сведчанні перадаюць патаемныя думкі людзей, іх пачуцці, перажыванні, надзеі, яны аказваюць дзейсны ўплыў на сучасную моладзь.

Работа школьнага музея цесна звязана са школьнай праграмай па такіх прадметах як гісторыя і літаратура. На ўроках гісторыі Беларусі матэрыялы музейнай экспазіцыі выкарыстоўваюцца пры вывучэнні падзей перыяду Вялікай Айчыннай вайны. Навучальныя экскурсіі ў музеі дапаўняюць і пашыраюць веды дзяцей аб Вялікай Айчыннай вайне і дазваляюць сфарміраваць свае адносіны да гэтай падзеі.

Пошукава-даследчая дзейнасць школьніка – асноўная форма краязнаўчай работы на базе музея. Важная ўмова фарміравання любой якасці ў чалавека – актыўны яго самастойны ўдзел у гэтым працэсе: пошук гістарычных звестак аб людзях роднага краю, фотадакументаў, летапісаў. Працуючы з рознымі крыніцамі інфармацыі, навучэнцы самі

фарміруюць свой погляд на розныя падзеі. Па матэрыялах музейнай экспазіцыі навучэнцы пішуць даследчыя работы, сачыненні, эсэ. Дыпломам 2-й ступені ў намінацыі "Лепшы даследчы праект" узнагароджаны Аляксейчык Максім, вучань ДУА "Ляснянская сярэдняя школа" Баранавіцкага раёна. Яго праект прысвечаны даследаванню гісторыі генацыду беларускага народа на прыкладзе канцлагера "Шталаг-337".

Пастаянна падтрымліваем сувязь з вязнямі канцлагераў і гета, арганізуем з імі сустрэчы, віншаванні са святамі, аказваем пастаянную дапамогу.

Праца па добраўпарадкаванні помнікаў. Сіламі актывістаў музея падтрымліваецца парадак ля помнікаў на тэрыторыі Ляснянскага сельскага савета.

Штогод разам з педагогамі, бацькамі, вязнямі канцлагераў 9 мая, у Дзень Перамогі, сіламі актывістаў школьнага музея праводзіцца ўрачысты мітынг ля помніка загінуўшым у гады Вялікай Айчыннай вайны, а 22 чэрвеня - Дзень памяці і смутку.

Вынік працы школьнага музея: вучань - актыўны яго стваральнік.

Члены школьнага музея вядуць актыўную работу па захаванні памяці аб абаронцах Айчыны: займаюцца даследчай дзейнасцю, ствараюць дакументальныя фільмы пра ўдзельнікаў вайны, праводзяць урокі мужнасці і памяці.

Школьны музей – гэта не проста спецыфічна аформленая культурна-гістарычная прастора, у якой захоўваюцца дакументальныя і рэчавыя рэліквіі, якія аднаўляюць у сваёй сукупнасці цікавую і яркую гісторыю сваіх мясцін. Ён з'яўляецца сродкам фарміравання лепшых чалавечых якасцяў: грамадзянскасці, патрыятызму, прыстойнасці, сумленнасці, адказнасці, міласэрнасці, якія заўсёды шанаваліся чалавецтвам.